

Tussen doop en doopsel, geloofsdoop en kinderdoop

Wim Houtman

Sinds 1999 is er een dialoog tussen rooms-katholieken en de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE) in Nederland. Een of twee keer per jaar ontmoeten ze elkaar. Deze week was er weer een bijeenkomst, over de doop.

ROOSENDAAL - De pinksterwoordvoerder citeerde veel kerkvaders, de rooms-katholieke pastoor vooral Bijbelteksten. Ze probeerden elkaar te bereiken, de deelnemers aan de dertiende dialoogbijeenkomst tussen beide geloofsrichtingen, eergisteren in Roosendaal. Het gesprek ging dit keer over kinderdoop of geloofsdoop - doopsel, zeggen katholieken. Een kleine twintig pinksterchristenen en rooms-katholieken zaten aan tafel. Ze begonnen met zingen (opwekkingsliederen) en van twee deelnemers een persoonlijk getuigenis. Een oudere man, rooms-katholiek van huis uit, was bij een evangeliegemeente tot bekering gekomen en toen ook gedoopt. Nu was hij door het lezen van Johannes 17 - waar Jezus bidt om eenheid onder zijn volgelingen - aangezet om aan dit gesprek mee te doen. Een jonge katholieke vader vertelde dat hij juist blij was als kind gedoopt te zijn. „Dat onderstreept de genade van God. Hij had ons al lang lief voor we aan Hem dachten. Ook onze drie kinderen zijn gedoopt. Nee, daar hebben ze niet zelf voor gekozen. Ze hebben er ook niet om gevraagd om geboren te worden, en ook niet in ons gezin. Dat is de vrucht van de liefde van mijn vrouw en mij. Zo zijn wij ook Gods kinderen als vrucht van zijn liefde.”

Daarna waren er twee sprekers. Legerpredikant John van Eenennaam legde uit dat de VPE-gemeenten niet willen afwijken van het Nieuwe Testament, waarin volgens hen alleen de geloofsdoop voorkomt. Een bewuste keuze voor Christus is voorwaarde voor de doop. Daarbij is onderdompeling de ideale vorm, als symbool van sterven voor de zonde en opstaan met Christus.

Voor driekwart van de pinkstergemeenten is een geloofsdoop zelfs niet geldig als de persoon niet is ondergedompeld - zo constateerde Van Eenennaam onlangs uit een peiling onder VPE-voorgangers.

Ben Janssens, pastoor in een Limburgs dorp en docent aan de priesteropleiding van het bisdom Den Bosch, betoogde het goed recht van de kinderdoop. De Schrift kent niet alleen een doop die volgt op geloof. Ze spreekt ook over de doop die het geloof schenkt, en over de doop als basis om op de weg van het geloof te blijven. „De kinderdoop drukt uit dat dit niet het werk is van eigen inspanningen, maar alleen afhangt van Gods vrije handelen.”

Charismatisch

Op het eerste gezicht lijken 'Rome' en de pinksterbeweging misschien ver van elkaar te staan. Maar ze hebben een raakvlak: de charismatische vernieuwing, die vanaf de jaren zestig ook in de Rooms-Katholieke Kerk een plekje heeft gevonden. Uit die hoek komt ook het initiatief

voor de dialoog, die in 1999 van start is gegaan. De katholieke deelnemers zitten er op persoonlijke titel; de bisschoppen leven wel mee. Bij de VPE stuurt de 'werkgroep voor het gesprek met de kerken' een afvaardiging. Ze ontmoeten elkaar een of twee keer per jaar in besloten kring.

Het onderwerp was nu bijzonder; eerder ging het bijvoorbeeld over Schrift en traditie of eucharistie en avondmaal - thema's die rooms-katholieken en protestanten verdelen. Maar over de doop denken de Rooms-Katholieke Kerk én de meeste protestantse kerken anders dan de meeste evangelische en pinkstergemeenten.

In de lezingen en het gesprek daarna gingen vragen en toelichtingen over en weer, en hier en daar kwam toenadering.

Zo erkende pastoor Janssens dat de geloofsdoopt oudere papieren heeft; de kinderdoop werd pas vanaf de vierde eeuw, toen het christendom staatsgodsdienst werd, gemeengoed. De Bijbelteksten waar bekeerlingen gedoopt worden 'met hun huis', vond Janssens te speculatief; die bewijzen niet dat er kinderen bij waren en hoe oud of hoe bewust gelovig die waren.

Ook werd de Katechismus van de Katholieke Kerk aangehaald, die 'drievoudige onderdompeling' de 'meest sprekende' manier van dopen noemt.

Ds. Van Eenennaam zei dat geloofsdoopt niet alleen op de keus van de mens gebaseerd is; 'beking' duidt menselijk handelen aan, 'wedergeboorte' is daarin het werk van God.

Volkskerk

De katholieke deelnemers legden hun moeite met hun eigen volkserk op tafel. Twee pastoors bekenden dat de doop van een volwassene, die bewust tot geloof is gekomen, hun een bijzonder gevoel geeft, „alsof dat is zoals het hoort”. Zo veel kinderen worden ten doop gehouden door ouders die nauwelijks stilstaan bij het christelijk geloof - dan wordt het een „rituele geboorteviering, of een korte rituele inleiding tot de uitvoerig erop volgende 'geboorteborrel' ”, zei pastoor Janssens ironisch.

Zouden we de doop niet vaker moeten uitstellen, vroeg hij zich hardop af, als er geen zicht op is dat het kind gelovig zal worden opgevoed? Het kan dan wel de kinderezegen krijgen; dat bleek weer een raakpunt met de pinksterbeweging, waar baby's niet worden gedoopt maar gezegend.

Toch wilde Janssens ook het kleinste beetje geloof van de ouders honoreren, verwijzend naar Jezus, die de kinderen bij zich liet komen. Hij onderstreepte dat de kerk veel meer aan pastoraat rondom en na de doop zou moeten doen.

Van hun kant toonden pinksterdeelnemers begrip voor het probleem van de dooperkenning. Pinkstergemeenten erkennen de kinderdoop niet; iemand die bij hen lid wordt en ook actief wil zijn in de gemeente, moet nog de ware doop ondergaan door onderdompeling.

Katholieken ervaren dat als 'overdopen'. Pinkstermensen niet. Zij zien hun kinderdoop niet als doop, ze ervaren het als iets „waar ik zelf niet bij was”, zei een van hen. „Maar Christus was er wel bij”, riposteerde pastoor Janssens.

Toch vertelde ds. Van Eenennaam van een evangeliegemeente die haar statuten wijzigde voor

een vrouw die graag leidinggevend gemeentewerk wilde doen, maar haar kinderdoop te waardevol vond om zich 'opnieuw' te laten dopen.

Een pinksterdeelnemer opperde om in zo'n geval de onderdompeling geen doop te noemen, maar 'doopvernieuwing'. „Dan toon je respect voor elkaar.”

Honderd jaar

Eens werden de dialoogpartners het niet. „Waar de kerkgeschiedenis eeuwen over heeft gedaan, lossen wij niet in een paar uur op”, zei Van Eenennaam. „We gaan ervan uit dat God in allebei de stromingen veel gegeven heeft, en dat de Geest in beide werkt. De vraag is hoe we elkaar meer kunnen respecteren.”

Niet de doop geeft eenheid tussen christenen, maar het geloof in Christus als Heer en Verlosser, zei Ben Janssens.

Aan het slot van de zitting kregen de pinksterdeelnemers de felicitaties mee met hun honderdjarig bestaan dit jaar.

Dit artikel van Wim Houtman stond in het Nederlands Dagblad van 16 juni 2007. Het is ook geplaatst op zaterdag 16 juni 2007 op www.nd.nl. Wim Houtman was bij de dialoog aanwezig.

Voor de lezingen tijdens deze dialoogdag: zie 0182 en 0183 op www.stucom.nl.
Een persbericht met verslag staat onder 0184.
Zie ook www.stucom.nl/dialoog.

Dit is nr.0196 op www.stucom.nl.